

ՔՐԻՍՏԻՆ ՕՂՎԵՍԿԱՆԱ ՓԱՊ. Խ.
№ 31—33 (Ջինեորական նահանգա-
կան օգտաբանին և Օլղևեսկի ին-
ստիտուտի հանդէպ), լայց են տ-
մեն օր (բաղի կերպի և առն օրի-
րից), առ. 10 Ժ. մինչև 121/3-ը կէս
մօրց յոտը: Անձնական տեսու-
ղովիւն խմորորի հեմ
երեւաքի և աւրաք
առ. 11—12 Ժ.
Տիւնճոն № 282:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ընդուն-
ւում են ամեն լիդով տողը մէկ-
հերթորդական **Տարազի**, վերջին ե-
րես 25 կ. մանրատառ (պիսիս):
Կրկնուղ յայտարարութիւններն
առանձին համաձայնութեամբ:
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԿՆԵՐ տարին 6 ր. (արտա-
սահման 10 ր.) առանձին №-ը 20 կ.
ՀՄՏԶԿՆ՝ ТНФЛНСБ, ред. «ТАРАЗ»
Rédaction du journal **TARAZ**.
Tiflis (Caucase).

պատկերազարդ Հարավամերձ, լոյս է տեսնում Հարավը մի անգամ կիրակի օրերը:

swunbterbtrnrn swr 1902

4. 4. 6 0 4 1 0 4 1 3 1 2 0 5 0 4 1 2

† 4. 4. 6 4 4 4 4 4

կասեան, մամուլը, բարգաւաճեց և կանոնաւորուեց:

Ո՛ր էտք է գործին մօտ լինել, որպէսզի հասկանայ
մարդ գործիչի արժանաւորութիւնները, խեղճ ու տակուր,
կօշկատեան թերթերի այժմեան խմբագրութիւններէյ և
ոչ մէկը, բացի մեզանից, սկսած այն օրից ելը հանգուցեալը
այդ սլափտախանաւոր ալաշտօնը ստանձնեց և մինչև ու-
րիշ սուրի բարձր պաշտօնի հասնելը այնքան մօտ չէ չիւրել
նրա հետ, որքան մենք: Թիւրիմացութիւնների շրջան էր
այն ժամանակ, ընթերցող:
Կուրիօզները անթիւ էին,
տարածայնութիւնները ան-
հիմն:

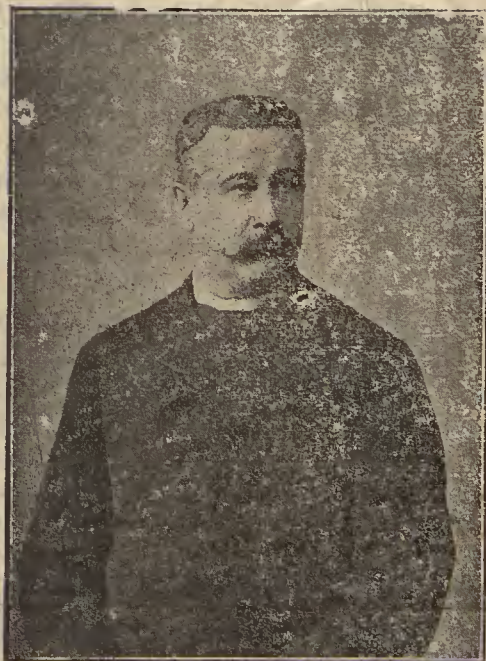
Կովկասահան գրաքն. ա-
տեսանի նախադասութիւնից
1898 թ. Նտիկիմով նշանադ-
ւեց Կովկ. կառավարչապետի
խորհրդի անդամ, ուր յոյնպէս
ցոյց տուեց, զանազան պա-
տասխանատու յանձնարարու-
թիւններ կատարելով, անա-
չառ վարչական գործիչի տա-
րանդ է այստեղից 1901 թ.
նշանակուում է ներքին գործե-
րի մինիստրութեան խորհրդի
անդամ ու այդ պաշտօնի մէջ
էլ վախճանուեց, անկնդծ
վիշտ պատճառելով նրանց,
որոնք մօտից ճանաչում էին
նրան:

Թիֆլիսում հոգեհանգիստ-
ներ կառարկեցին, կառա-
վարչապետի գլխանում՝ ներ-
կայութեամբ քաղաքիս բարձր
պաշտօնականների, և Կովկասեան

գրաքնն. ատեանը, իր կողմից առանձին, Ալեք.-Նեսեկու եկեղեցում, ներկայութեամբ գրաքնն. ատեանի նախագահի, անդամների, մամուլի ներկայացուցիչների ու հանգուցեալի ծառայակիցների:

Նրախտապարտ զգացումով ցաւակցում ենք այդ աղնիւ զործիյի և մարդասէր, արդարադատ պետական պաշտօնեայի մահի:

Տ.

Կ. Վ. Եւսկիմով

Մ Տ Ո Ր Մ Ա Ն Ժ Ա Մ Ե Ր

Արեւմուտքը հո՛ն, դիմացս կրմարի,
Տանիքներու կատարները ներկելով.
Եւ ստերներ՝ առաջնորդներն խաւարի,
Կրփաթթման զիս իրենց ցանցը հիւսելով:

Ոտքերուս տակ պերճ քաղաքը կը փռուի,
Իր լոյսերու զոհարներով կէտկէտած.
Պատի՛ր դիմակ... Ի՛նչ վիշտեր կը ծածկի
Պերճանքին հետ կուռ սեղմած, գրկած...

Ու այս օտար քաղաքին մէջ մոռացած՝
Հէգ կաթիլ մը ովկեանի ալեաց մէջ,
Կրժատածմ սիրտս ցաւով կծկւած
Թէ՛ Ի՛նչ դառն կեանքն ունի ելելէջ...

Ու հէք միտքս կըսլանայ դէպ՝ հեռուն,
Հայրենիքիս դալար ափերը անուշ.
Կըթափառի վրան այն պերճ վայրերուն
Ուր սահեցան մանուկ օրերս քնքուշ:

Կըփրկի Վոսիորի ջինջ ալեաց հետ,
Ջերմ կարօտի համբոյրներով անհամար՝
Այժմ միայն երբ այդ ըողորը անհետ
Խուսափած է, անշտի հեռու ինձ համար...

Բայց երազս կարճ կը տեւէ, խուսափուկ
Կըցնդի ան ուղեղիս թիւր ծալքերէն,
Մինչ քաղաքը վաճը, խորունկ, անշշուկ
Կըքնանայ ոճրի երազ մ'օրրելէն...

Հրահր-Վ. Լաւի:

Ա Ձ Խ Ա Ր Հ Ի Կ Տ Ի Կ Ի Ն

Վէպ Հեկտոր Մալոյի, նկարներ Էմիլ Բայարի

ԵՐՐՈՐԻ ՄԱՍ

(Ջորժանկութիւն *)

— Բայց ինչու դուք համաձայնեցաք պաշտպանել
այդպիսի մի առաջարկ:

— Նա յանձն առայ ոչ թէ պաշտպանել, այլ միայն
ասել նրան:

— Ինչու այդ հեռաքրքրի անձը ինքը չէ ուզում
խօսել Լօտիէի հետ

— Նա քաշուում է և յետոյ կարծում է որ աւելի պար-
կեշտութիւն կը լինի այդ առաջարկը ուրիշի ձեռքով անել:
Նա յայտնել է Լօտիէին իր համոզմունքները ամուսնու-
թեան մասին, բայց սիրոյ մասին ոչինչ չէ խօսել, որով-
հետեւ նա յարգում է նրան:

— Չարմանալի յարգանք է, պէտք է ասել:

— Նա կարծում է, թէ նախապատրաստել է օր.
Լօտիէին, նրա գաղափարները հասկանալու համար:

— Նա սխալուում է:

— Դուք կարծում էք:

— Լօտիէն ասել է ինձ նրա խօսակցութիւնների
մասին:

— Նա դիմէ, որ Պաւարը իրան սիրում է:

— Այդ նա ինձ չէ ասել, բայց այժմ իսկ ինձ ասաց
թէ նրա ասածները չէ հասկանում:

— Դէ՛հ, ես չափ ուրախ եմ, ինքս էլ նրա ասածները
չեմ կարող հասկանալ: Բայց ես չըզիտեմ ինչպէս օրիորդի
հետ խօսեմ, եթէ դուք ինձ այդ հրամայում էք:

— Ի՛նչպէս թէ ես հրամայում եմ:

— Նա խնդրում եմ ձեր խորհուրդը՝ կատարել ինձ
Պաւարի յանձնարարութիւնը, թէ ասել նրան, որ լաւ կըշ-
ուելուց յետոյ անյարմար դուայ:

— Միթէ առանց կատակի դուք գէթ մի բոպէ կար-
ծել էք թէ ես ձեզ խորհուրդ կը տամ, գնալ առա-
ջարկել այդպիսի լատութիւն այնպիսի ազնիւ աղջկան,
ինչպէս Լօտիէն է:

— Դուք այդ բանի վրայ ուրիշ կերպ էք նայում,
թող տե՛ք բացատրել, որ առանց եկեղեցու և քաղաքական
ամուսնութեան, նա ուզում է նրա հետ կենակցել հաստատ,
որպէս մարդ ու կին:

— Իսկ ինչո՞վ նրանք կը լինին կապւած:

— Ազատ դաշնակցութիւնով և Պաւարի խօսքով:

— Նա Լօտիէն պէտք է հաւատայ նրա խօսքին:

— Պաւարն ասում է, թէ ազնիւ մարդու խօսքը ա-
ւելի ամուր է, քան թէ դատաւորի մօտ կազմած պայ-
մանագիրը:

Ժօֆրուայի առաջին դրդումն էր, խորհուրդ տալ Տրի-
պին հրաժարել այդ սիրահարական դապանութիւնից, բայց
բացատրութիւնը այլ ընթացք տւեց գործին: Պարզ է, որ
Պաւարը անազնիւ նպատակներ չունէր, ինչպէս առաջ կա-
րելի էր կարծել, թէպէտ և տարօրինակ էր ինքն ըստ
ինքեան:

— Դուք երբ էք խոստացել կատարելու նրա յանձ-
նարարութիւնը:

— Պ. Պաւարը պատասխանի է սպասում և խղճուկը
տանջւում է, հաւատացնում եմ ձեզ:

— Ուրեմն գնացե՛ք իսկոյն Լօտիէի մօտ:

— Դուք ոչինչ չունէք դրա դէմ:

— Ոչինչ:

Տրիպը շտապով դուրս գնաց և ժօֆրուան արեւոտանոցի
բաց դռնից տեսաւ, որ նա մտաւ Լօտիէի մօտ: Խորհրդ-
դակցութիւնը երկար չը տևեց և Տրիպը շուտով
վերադարձաւ:

— Հ՛ը, ինչպէս եղաւ:

— Այնպէս քահ քահ ծիծաղեց, որ չէ կարող իր ծի-
ծաղը բռնել:

— Ա՛յ, տեսնում էք, գործը ինչպէս լաւ վերջացաւ,
ասաց ժօֆրուան, նոյնպէս ծիծաղելով:

— Ի՛նչպէս հիմա յայտնել այդ խեղճ Պաւարին, ա-
սում էր Տրիպը շփոթւած: Ժօֆրուան ոչ խստասիրտ էր
և ոչ կատակասէր, բայց այս անգամին իրան մատնեց,
բնագդմունքի սրտնեղութիւնով դրդւած նա հարցրեց.

— Դուք յայտնեցի՞ք Լօտիէին ամեն ինչ, որ Պաւարը
ձեզ ասել էր:

— Այնքան ճիշտ, որքան կարող էի:

— Նոյնպէս ճիշտ յայտնեցէք նրան պատասխանը:

— Նա ծիծաղում է:

— Դուք էլ ծիծաղեցէք:

— Ե, կարող եմ ասել, որ լրագրները ցրւելը աւելի
հեշտ է, քան թէ այդպիսի յանձնարարութիւններ կատարելը,

ասաց ծերունին և գլուխը կախած, դանդաղ քայլերով հեռացաւ: Նրա հեռանալուց յետոյ, շուտով շտապ ներս մտաւ Լօտիէն, ուշախ ժպտալով:

— Տրիպը ասանց ձեզ, հարցրեց նա:

— Այո:

— Իսկ ես ոչինչ չէի նախագուշակում, երբ նա ճառարանում էր ամուսնութեան վայրագութեան մասին:

— Իսկ հաւատի բերելու փորձ էր:

— Նթէ ես գիտնայի, թէ նա իր սեփական գործն է պաշտպանում, ես աւելի ուշադրութիւնով ականջ կը դնէի նրան:

— Նւ այն ժամանակ դուք ուրիշ պատասխան կը տայիք նրան:

— Ի հարկէ ոչ:

— Դուք չէք ուզում ամուսնանալ:

— Այդ կերպ, ոչ:

— Իսկ այլ կերպ:

— Նա չէի կարծում, թէ իմ մասին կարելի է մտածել, պատասխանեց նա, գլուխը ծռելով, որովհետեւ ժօֆրուան նայում էր նրա երեսին:

— Ինչպէս տեսնում էք, մտածում են:

— Այո, այդ...

Նւ ինչպէս երևում էր, շուտով շարունակել սկսած խօսքերը, նստեց իր տեղը և սկսեց աշխատել:

Բայց ժօֆրուան նկատեց, որ նրա ձեռքերը թեթև կերպով դողդողում էին:

— Բայց դուք գրգռւած էք:

— Հպարտութիւնից, շտապեց նա պատասխանել հեղեղական ժպիտով: Նւ ինչպէս չը հպարտանալ: Ինչ առաջարկութիւն են անում դեսպանի ձեռքով, ճիշտ որպէս աղնազարմ իշխանազնուհու:

Y

Տնից հեռանալիս, ժօֆրուան ասաց, որ կը վերադառնայ տան օրից յետոյ, բայց երկու օրով ուշ եկաւ և ճաշի ժամանակ: Զգեստասենեակը մոտենիս նա տեսաւ վարմացած, որ նրան պատրաստած է հաղուստը փոխել և ծառան սպասում էր նրան դռան մօտ:

— Մթթէ մեզ մօտ ճաշող կայ, հարցրեց նա ծառային:

— Սեղանը ծածկած է տան և վեց հոգու համար, հրաւիրւածների տնունքը ինչ յայտնի չեն:

Նա հրաւիրեց կանչել սեղանատան ծառային, ցանկանալով իմանալ, թէ ում հետ է նա ճաշելու:

— Ո՞վ են մեզ մօտ ճաշելու, հարցրեց ժօֆրուան:

Ծառան հանեց դրպանից ցուցակը և կարդաց.

— Հերցոգ դը-Շօմ, բարօն դ'Ուալա, տիկ. դը-Բօ-դէմօն, կոմս և կոմսուհի դը-Լինյի, պ. Լա-Փարրի, պ. Անթարոն, պ. Ժակտա, պ. Օդրիօ, պ. Սնօրա, պ. Հօմի, պ. Կերի, պ. Բիլէն:

Ի՞նչ տարօրինակ ցուցակ է, հարցնում էր ինքն իրան ժօֆրուան, Հերցոգ դը-Շօմը մի ուրիշ Հօմիի չըջանում, որին նա բոլորովին չէր ճանաչում, և յետոյ միւս մնացածները ինչո՞ւ համար են:

Նա շտապեց ներքե իջնել մեկնութիւն պահանջելու համար: Հրաւիրւածներից դեռ ոչ ոք չըկար: Նրա Լեպարկուան փետային տեսաւ, նրա կրկն փայլեց սնապասիկի ուրախութիւնից:

— Ահա: Ո՞րքան ես ուրախ եմ, որ նա եկաւ, բացականչեց ծերունին, նրա դէմ վազելով և ողբերած ձեռքը սեղմեց:

— Իսկ եթէ ես չըգայի: Գիտէք սր ես ոչինչ չըգիտէի ճաշկերպի մասին:

— Ի՞նչ կայ որ, առանց ձեզ էլ կարելի էր, ասաց Գարրիէլը անտարբեր ձևով ձեռք նրան մեկնելով:

— Ի՞նչ առթիւ է ճաշկերպի:

— Այդ ես ձեզ կըմեկնեմ:

— Ո՞վ է հրաւիրւած:

— Հերցոգ դը-Շօմ, պատասխանեց նա հպարտութիւնով:

— Այլ ևս ո՞վ:

— Գեղարուստագէտներ, հեղինակներ, լրագրատեսներ:

— Նրանց ընդունելու համար ինչ հարկաւոր է գիտնալ, թէ ո՞վքեր են նրանք:

— Ամենին ոչ, դուք կարող էք բաւականանալ մի քանի սիրալիք դարձացքներով, օրինակ, «անպայման տաղանդ» կամ «նշանաւոր տաղանդ», այդպիսի դարձածքները ամեն մէկին կըյարմարեն և ամեն մեկը կընդունէ իր հասցէով:

— Տիկին դը-Բօդէմօն և բարօն դ'Ուալա, լայտնեց ծառան:

Այս երեկոյ հօր հերթն էր ուղեկցել իր աղջկան, մայրը հանգստանում էր:

— Դուք չըհանդիպեցիք իմ ամուսնու, ձեր ճանապարհորդութեան միջոցին, դարձաւ տիկ. դը-Բօդէմօնը ժօֆրուային հեղեղական ժպիտով և առանձնապէս չեղտելով «ճանապարհորդութիւն» խօսքը:

— Այդ բաւականութիւնը չունեցայ:

— Նթէ դուք հանդիպէք նրան, կրկին անգամ գնալիս, խնդրեմ նրան ոչինչ չասէք իմ մասին:

Ժօֆրուան միշտ ծայրայեղ քաղաքավարի էր, բայց նա չէր ուզում թող տալ իրան ծաղրելու:

— Կըխուսալիմ, համոզւած եղէք, պատասխանեց նա ամենասիրելի ժպիտով:

Ժօֆրուան ընդունում էր անծանօթներին, կնոջ խորհրդով՝ բոլորի համար յարմար դարձածքներով: Նրբ բոլորը ժողովեցին, նա դեռ ժամանակ ունեցաւ, ճաշից աւաջ խօսել Լինյի հետ, միակ մարդը, որ կարող էր նրան հարկաւոր տեղեկութիւնները տալ:

— Ո՞վ է պ. Օդրիօն:

— Candide լրագրի ժամանակագիրը:

— Իսկ պ. Բիլէն:

— Նոյնպէս լրագրի աշխատակից է:

— Իսկ պ. Կերլին:

— Հուշակ խոհակերութեան մէջ, եթէ նա յայտնում է, թէ ճաշը լաւ էր, այդ արդէն օրէնքի տեղ է ընդունւում, կոչումը արդէն ապահոված է:

— Իսկ ժամկտան:

— Մի ինչ որ ֆակուլտէտի ուսուցչապետ, հուշակւած է ձի նստելու մէջ, պահանջ ունի ճեմարանի տնօրէն ընդունելու,

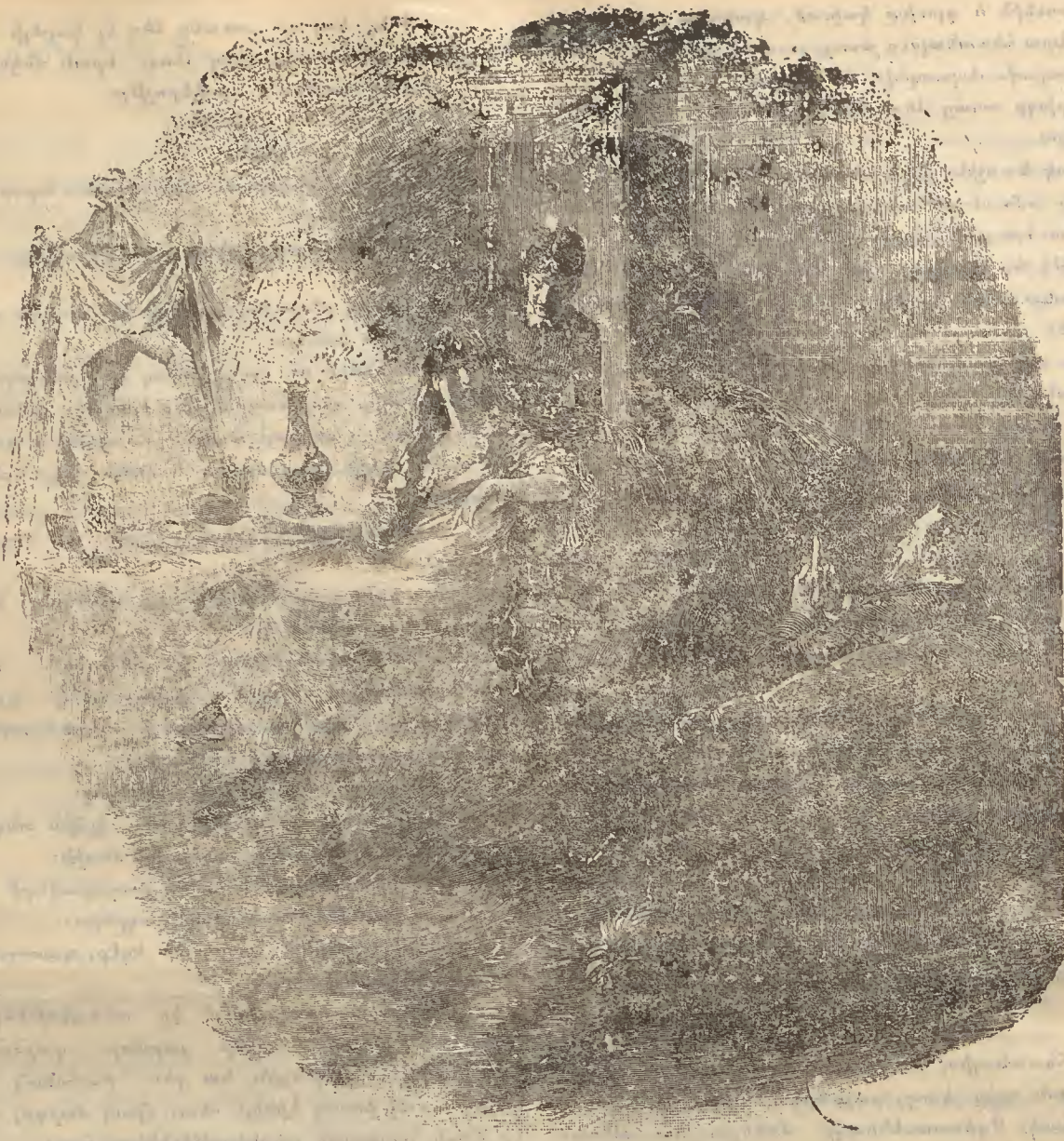
— Նրանք հերցոգի ընտրածներն են, աւելացրեց Լինյին, կարծես, ժօֆրուայի միտքը հասկանալով:

— Բայց ինչո՞ւ համար են հրաւիրւած ոչ թէ առաջնակարգ տաղանդներ, այլ երկրորդ և մինչև իսկ երրորդ կարգի անձինքներ:

Լինյին խոյս տուեց պատասխանելուց, թէ դա նախագրութիւն է, չըկրկնելի երեկոյթի պատմութիւնը:

Թէպէտ հրաւիրւածներից ոչ ոք՝ Մօցարտ, Շանֆօր, Վանդէք էին և ոչ մի այլ հանգուցեալների աշխարհի հրեշտակներից, բայց նրանց շատերը լիմար չէին, և բոլորեքեան օժտւած էին արտիզոնական յատուկ արւեստով՝ զրուցել, որ երբեմն խելքի տեղ է ընդունւում:

Ճաշից յետոյ դը-Շօմը ժօֆրուային մի կողմը տարաւ և հարցրեց.

—Բաւական էք դուք ձեր մանապարտորդութիւնով, հարցրեց Գարրիէլը

—Բաւական էք դուք վերջին կրկնութիւնով, կարծում չէք, որ որ դուրս լաւ է գնում:

—Որպէսզի հարկադրէ շարունակել իր բացատրութիւնը, Ժօֆրուան պատասխանեց.

—Շատ լաւ:

—ձիշտ չէ, որ սկզբի համար վատ չէ: Մամուլի կողմից մենք ապահովւած ենք: Արեւին չափազանց դո՛ւ է, նա մօտ տասն տնգամ կրկնեց, թէ աճբողջ Պարիզում շատ քիչ տեղ այնպէս լաւ են ուտում, որպէս ձեզ մօտ: Մեր իսկական առաջին հացկերոյթի համար, մենք միւսնոյն կերակուրները կը պատրաստել տանք, նրանք այժմս յաջող էին, այ, դուք կը տեսնէք չորեքշաբաթի:

Եւ ծիծաղելով շարունակեց.

—Եթէ այդ պարտնէրը գիտնային, թէ մեզ փութի տեղ են ծառայում, ի հարկէ, այդքան դո՛ւ չէին. բեալ, բաց ոչ ես և ոչ դուք այդ նրանց չենք ասի:

Ժամը 11-ին բոլորը գնացին և Գարրիէլը հեռացաւ իր սենեակները: Ժօֆրուան վճռեց չըլտաձգել կնոջից բացատրութիւն պահանջը և մօտս նրա զգեստասենեակը: Նրա վրայ նայելով, Գարրիէլը հասկացաւ, որ անախտ բոսակցութիւն է ունենալու:

—Նստեցէք—ասաց Գարրիէլը:

Ժօֆրուան նստեց նրա ցոյց տուած բազկաթոռի վրայ:

—Բաւական էք դուք ձեր ճանապարհորդութիւնով, հարցրեց Գարրիէլը:

—Այո, չնորհակալ եմ:

—Եղանակը լաւ էր:

—Շատ լաւ էր:

—Չափազանց չոր չէ:

ձիշտ էր նկատել նաժիշտների երեսների վրայ և իրար հետ փոխանակած հայեաղքներից, թէ որքան դժւար էր նրանց զսպել իրանց ծիծաղը, այդպիսի ամուսնական խօսակցութեան ականջ դնելու. Արշալէս լսարներնրը հանդցնելուց յետոյ, նրանք դուրս գնացին:

—Դուք ցանկանում էք լսուել ինձ հետ, հարցրեց Գարրիէլը:

—Իսկ ձեզ անախտութ է այդ:

—Ես չափ եմ յոգնել:

—Ճաշի վրայ այդ բոլորովին աննկատելի էր:

—Միթէ ես կարող էի այդ ցոյց տալ հիւրերին: Ձեր բացակայութեան միջոցին ես չափ տկար էի:

—Ձեզ ինչ էր պատահել:

—Դժուար է բացատրել, թէ ինչ. հաւանական է, որ ձեզ յայտնի դէպքի հետևանքն էր:

ձաշի ժամանակ, նրանց երկուսի մէջ տեղը դրած ծաղիկների ցած կողովի վրայով նա կարողացաւ կնոջը լաւ քննել և համոզուեց, դատելով նրա պարարտացած դէմքից և պարզ հայեացքից, որ հիւանդութիւնը նրա մէջ ոչ մի հետք չէ թողել:

— Ուրեմն ինչ կարիք կար ճաշ տալ, երբ դուք ձեզ առողջ չէիք զգում:

— Ես կարծում էի, թէ առողջացած կըլինիմ, հրաւէրը արդէն արած էր և ես չուզեցի յետաձգել:

— Եւ ոչ այն ճաշը՝ մինչև անգամ, որ զլխաւոր կրկնութեան համար էր տւած:

— Ա՛հ, դուք գիտէք արդէն:

— Հերցոգը յայտնեց ինձ, որ չորեքշաբթի օրը մենք կուենանք մի նորը:

— Այո, կըլինին տիկ. դը-Շարմենը, տիկ. դ'Սասոնը...

— Ժօֆրուան մի չարժանեք ցոյց տուեց, որի նշանակութիւնը կինը չըմբռնեց:

— Պ. դը-Շամը ստացել է ձեռնարկ խոստմունք, ստաց Գարրիէլը ոգևորւած—այն ինչ պատահեց երեկոյթի ժամանակ, չի կրկնուի ձաշի վերաբերմամբ:

— Այսպէս ուրեմն այ. դը-Շամը հրաւէրը է կազմում իմ տան մէջ, առաջ նա, վերջապէս, համբերութիւնը կորցնելով:

Գարրիէլը բարձրացրեց նրա վրայ իր աչքերը և մի քանի վայրկեան չարժեքով, նայելով իրար վրայ, նրանք լռելիայն առաջին իրար ամեն ինչ, որ ծանրացած էր նրանց սրտերի մէջ: Նա առաջինը ընդհատեց այդ լուռութիւնը, որ խօսքերից աւելի սոսկալի էր:

— Ես հարցնում եմ ձեզ, թէ ուրեմն այ. դը-Շամը հրաւէրը է կազմում իմ տան մէջ:

— Եթէ դուք այդպէս խոսիւ, պահանջում էք, ես կըրտատախանեմ. ձեր տան մէջ—ոչ, բայց իմ հօր տան մէջ—այն:

— Զեր պատասխանը պարզում է մեր յարաբերութիւնները: Ըստ սրում ձեր ամուսինը ձեզ համար ոչինչ նշանակութիւն չունի, ուրեմն նրա տեղը այստեղ չէ:

Նա գնաց դէպի իր սենեակը, բայց զգեստասենեակից դուրս գալիս կանգ առաւ:

— Գարրիէլ, առաջ նա:

Բայց Գարրիէլը ներս մտաւ իր ննջարանը և ժօֆրուան շնչը, թէ ինչպէս նա դրդացրեց դուռը հետ դնելիս և փակեց նրան:

(Գրչարունակի)

ՄԱՐԱԾ ԵՐԱԶՆԵՐ

I

Անցեալս մարած երազ է: Այն յոյսը, այն իղձը, որ վառ էր սրտիս մէջ եւ միշտ ուրախալից սիրտս ցանկութիւններով, ձգտումներով կը քարախեցնէր, նա էլ է հանգել: Եւ այն երազը, որ ես յօրինեցի յսնուն իղձերիս, նա էլ է մոռցւած. մնացել է միայն վիշտա... Ո՞վ էր մեղաւոր... Ե՛ս:— Ես այնքան էի մեղաւոր, որ միամիտ էի, անմեղ էի... Հափեցին մատաղ սիրտս, որ թագցրած էր. խռովեցրին քաղցրիկ յոյսերս, որոնք միշտ նազներով սրտիցս էին լծւում... Իսկ այժմ՝ փշրած սրտից ի՞նչ կըլլաի, եթէ ոչ միայն մի՛ մունջ երգ որ գերեզմանների շէմֆին սառած մեղեդին է:

II

Կեսանքն էլ է չար, որովհետեւ չարութիւններ է ծնում,—նաեւ քարի է, որովհետեւ քարութիւններից էլ չի պակաս. բայց նրա ծնած չարութիւնների թիւը այնքան է ուժեղ, որ կաշտկանում է. խնդրել, մեղցնել, նահատակել ուժասպառ անել խղճով քարութիւնները: Ա՛հ, մի՞թէ մարդիկ մինչեւ հիմա չըհասկացան քարութեան արժանիքը... Դարձեալ անէ՞ծք, դարձեալ աղօթք. բայց ո՞ր է ոյժը:

Վահան Մամիկոնեան

ԱՆՋԱԲԱԿ ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ*)

(Դ-ր. Ա. ՄԵՂԵՐԻ)

Կնոջ ամբողջութիւնը եւ նրա անողջապահութիւնը.

Այդպիսի բորբոքւած գրութիւնների առաջ դալու աւելի հեռաւոր պատճառներից է մաստուրացիան (օնանիզմը): Այդ չարիքը, որն այնպէս յաճախակի է պատահում երկու սեռի մօտ և միևնոյն ժամանակ երեւում է աւելի ինչպէս հիւանդութիւն, քան թէ արատ, չըխօսելով արդէն օրգանիզմի ընդհանուր նեարդային խանգարումների մասին, առաջ է բերում կանանց մէջ սեռական խողովակի պատերի խիստ գրգռւ և որին անխուսափելի կերպով հետեւում է նրա բորբոքումը: Կնոջ սեռական գործարանները, չնո-

րիւ իրանց կազմութեան, օժանդակում են իրանց ծածկող միացուցիչ թաղանթների մեքենայապէս վնասւելուն. հետապիւրութեան աւելի վաղ և աւելի ուժեղին արտադրութիւնը, նոյնպէս և համեմատաբար աւելի ուշ նրա բնական բուսարարութիւնը, քան թէ այդ լինում է տղամարդու մօտ, խիստ օգնում են մաստուրացիայի կորստաբեր տարածմանը: Ինչ էլ որ ասեն, բայց նա, ով միտնգամ դժբաղդութիւն է ունեցել անձնատուր լինելու այդ արատին, նա, կրկնում եմ, կարող է առողջութիւն գտնել միայն բնական սեռական յարաբերութիւն ունենալով: Սակայն մեր տրամադրութեան տակ կան բացի դրանից մի քանի միջոցներ, որոնց ձեռք առնելով, մենք կարող ենք, եթէ ոչ բոլորովին հեռացնել այդ արատը, դռնէ, յամենայն դէպս, որքան դա հնարաւոր է, սահմանափակել նրան: Դրա հա-

մար. առաջին, անհրաժեշտ է խիստ հսկողութիւն ունենալ երեխաների վրայ, նրանց արբուքի չըջանում, այսինքն աղջկերանց 13-ից մինչև 14 տարին: Մեղքերը պէտք է հետևեն, որ երեխաներն առաւօտը վեր կենան խկայն զարթելուց յետոյ, որ քնեն թեթև վերմակի տակ և որ պառկեն քնելու միայն այն ժամանակ, երբ իսկապէս նրանց քունը տանում է: Նրեխան, չլին կանոնաւոր են դաստիարակում, որ չափազանց ուշ չէ ընթրում և որ չէ սովորել երեկոնքը աւելի հասարակութեան մէջ գրտնելու, սովորաբար յոգնածութիւն և հանգստի ու քնի կարիք է զգում 9 ժամին: Անկասկած են վարում նրանք, որոնք իրանց զգեցնող երեխայից աւելի շուտ ազատւելու համար, նրան անկողին են դնում հէնց իսկայն ընթրիքից յետոյ: Խիստ բնական է, որ երեխաներն այդ ժամանակ սովորա-

*) Տես «Տարազ» № 39.

բար չեն կարողանում իսկոյն քնել, երկար ժամանակ չու. են գալիս վերմակի տակ և կամայակամայ, սկսում սեռական գործարանների վրայ գանազան ձեռնաշարժութիւններ անել: Պէտք է նոյնպէս խիստ ուշադրութիւն դարձնել հասունացող աղջկերանց համար ընթերցանութեան գիրք ընտրելու ժամանակ: Ուսումնարանի ընկերակից խիստ սիրալիւր կերպով տալիս են միմեանց զանազան այնպիսի գրքեր, որոնք աւելի կամ պակաս գրգռում են սեռական գգացմունքները: Այդ գրքերի ընթերցանութեանը սովորաբար նրանք ներկում են երեկոները, երբ նրանց ծնողները տանը չեն լինում և երբ նրանք թողնւած են լինում առանց հսկողութեան: Եւ յիշում եմ մի այնպիսի դէպք, երբ մի ջահէլ աղջիկ, որին հարցրի թէ ինչ գիրք է կարդում, նա այնպիսի հետաքրքրութեամբ, միամիտ կերպով պատասխանեց, որ նա կարդում է *Բոկկաչիոի Դեկամերոն*:

Յետոյ մենք հարկաւոր ենք համարում խորհուրդ տալ մայրերին իրանց աղջկերանց չըտալ պանսիօններ: Դրանք, անպայման, այդպիսի վատ սովորութիւնների ամենավտանգաւոր բնակարաններն են, որ կը հաստատէ ամեն մի բժիշկ: Այն աղջկերքը, որոնց տեղաւորել են պանսիօններում և որոնց մասին կարելի էր ամենահաստատ կերպով ասել, որ նրանք ամենափոքրիկ տեղեկութիւն անգամ չունէին մաստուրացիայի մասին, ինստիտուտում մի առ ժամանակ մնալուց յետոյ, ուր նրանք գրեւէ էին միայն լաւ ձեւեր ու սովորութիւններ սովորելու և իւրացնելու համար, վերադարձել են ծնողական տունը, իւրացրած միայն մի, իրանց համար խիստ վատ ու կորստաբեր սովորութիւն: Նթէ մի աղջիկ ունենում է այդպիսի վատ սովորութիւն, ապա նրա վրայ պէտք է նայել ինչպէս հիւանդի վրայ և գիմել փորձած բժշկի օգնութեան: Սակայն պէտք է որքան կարելի է զգուշ կերպով որոշել, թէ կասկածելի անձնաւորութիւնը պարտաւոր է օնանիգմով թէ ոչ: Նրեկաների մեծ մասը, եթէ նրանց չեն բռնում յանցանքի տեղում, յամառութեամբ ուրանում են այդ բանը. իսկ եթէ խիստ շտապելով ու անխոհմտութեամբ են վարւում երեկոյների հետ, որոնք հասկացողութիւն անգամ չեն ունենում այդ սրտառի մասին, ապա այդ դէպքում միայն կարելի է վնասել գ"րծին՝ քանի որ անհմտ կերպով որոշելով, մենք միայն կը հրենք նրանց դէպի անձանօթ արդելւած առարկան, որը,

ինչպէս արգելւած, կարող է նրանց միշտ հրապուրել: Օնանիզմի, ինչպէս հիւանդութեան, որոշելն ու բժշկութիւնը, պէտք է յանձնել փորձած բժշկի. իսկ շրջապատողները միայն պէտք է սրտառութեամբ հետեւեն և աշխատեն արգելք դառնալ այդ հիւանդութեան սաստկանալուն:

Բայց սեռական գործարանների այն կատարը, որն առաջ է գալիս մաստուրացիայից, կանանց մօտ նկատւում է մի կատարը ևս, որն առաջանում է չափազանց յաճախակի մերձաւորութիւնից և որն իր ընթերցամբ շատ նման է նախընթացին: Խիստ յաճախակի մերձաւորութեան ժամանակ մեքենայական մօմենտին միանում է նոյնպէս և ներարգային գործիքի գրգռում, որն ազդում է արգանդի լորձաթաղանթի վրայ այնպէս, որ առաջ է գալիս նրա հիթի չափազանց առատ արտաթորում: Այդ պատճառով էլ ամուսնութեան առաջին շաբաթներում, երբ կնոջ սեռական կեանքը մտնում է մի նոր շրջան, անհրաժեշտ է մեծ չափաւորութիւն պահպանել ամուսնական պարտականութիւնների կատարելու ժամանակ, որպէսզի, որքան դա հնարաւոր է, առաջ չըբերեն սեռական գործարանների չափազանց խիստ գրգռում: Դա անպայման անհրաժեշտ է, որ ազատւեն ամուսնից: Այդ հայեացքի ճշտութիւնը հաստատւում է այն հանգամանքով, որ պոռնիկ կանաք, որոնք ներթափան հաշիւներից ստիպւած գրկւած են չափաւորութիւն պահպանելու հնարաւորութիւնից, ամենամեծ մասամբ մնում են ամուսնի փրօնից: Փրօնիցի վիճակաւոր Մարկ Գէպինը հաշիւ է, որ միջին թւով 2,000 ընկած աղջկերք ընդամենն ծնում են տարեկան 2-ից 3 երեխայ: Ի հարկէ, այստեղ ներգործութիւն են ունենում նոյնպէս և զանազան վարակիչ հիւանդութիւններ, որոնք աչնպէս օտարափելի տարածւած են պոռնիկների մէջ, բայց, քանի որ վերահրաւան հիւանդութիւններով տանջւում է միայն նրանց մի որոշեալ մասը, ապա անհրաժեշտ է սեռական օտարակի գրգռում համարել ամուսնական գլխաւոր ֆակտորներից մէկը:

(Կրշտրտնակի)

Ճանապարհորդական

ՀՈՒՋԻՆ ԻՅՐԵՆԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱՅԱՆ ԿՈՅՈՐԱՆ

Ճանապարհների հաղորդակցութիւն, բնականաբար, նիւտուկաց, կենսական մթերք, կլիմայ, բուսականութիւն, ջուր, առողջապահութիւն, զարմութիւն, եկեղեցի, դպրոց, քաղ. վարչութիւն, պետական պաշտօնեաներ, բերք, արդիւնաբերութիւն, ինտելիգենցիա, զբաղմունք, ձգտում, կանաք, անցեալը, ներկան, շրջակայքը, ենթադրութիւններ, երազակցութիւն:

VI

Կրակ.-հասարակ. գործերի մէջ էլ դարաւորացիք համեմատաբար բացառիկ տեղ են բռնում: Կովկասի ուսուս և հայ մամուլի 9/10-ը դարաւորացիների ձեռքին է այսօր: *Արիօնաթոս, Կաթ. Բ., Կաթ. Սուր. Աղբիւր, Մուրճ, Մոր-Դար, Տարազ* Թիֆլիսում, *ԵԱԿ. ՄՅՅ.* Բագուում, խմբագրում և հրատարակում են շուշեցիներ: *Մշակի* այսօրուայ խմբագր. անդամներից մէկը նոյնպէս շուշեցի է: Մեր նշանաւոր մանկավարժներից մէկը Առ. Բահաթրեան, հրատարակի վրայ այսօր աչքի ընկնող հայ գրագէտների, բարձրագոյն կրթութիւն ստացած վարդապետների մեծամասնութիւնը դարաւորացիք են: Բացարձակ մեծամասնութիւն են կաղմուս և դարաւորացի հայ օրիորդները բարձրագոյն դպրոցներում, մանաւանդ արտասահմանում: Ռուսաստանում չը կայ մի քաղաք, որի բնակիչները այնքան հարուստ լինեն, որքան դարաւորացիք: Բագուայ ամենախոշոր դրամատէրների 7/10-ը դարաւորացիներ են: Գեներալներ Մադաթեան, Լազարեան, որոնց հանձարն ու ոյժը ուղղմի մէջ ճանաչւած են իրրեւ բացառութիւններ, դարաւորացիք էին: Հայ համայնքներից Ղարաբաղի ամենից ուշ կորցրեց իր կաթողիկոսութիւնը և մարմնաւոր կառավարութիւնը:

Շուշին միակ գաւառական քաղաքն է Կովկասում, որ ունի յատուկ թատրոն և ուր, ամառը մանաւանդ, հայ արտիստները աւելի են դնաստուում, քան ձմեռը Թիֆլիսում:

Ղարաբաղի թեմական դպրանոցը ունեցել է Շանչեանի, Մանգլիեանի նման տեսուչներ, Գարեգին Մուրադեանի (*Մեքլիսեղէկ Արքեպիսկոպոս*), Պուգլեանի, Աղայեանի, Պուգլեանի, նկարիչ Ներսիսեանի նման ուսուցիչներ: Եւ այսօր այդ դպրանոցը ունի միլիոններ արժող կաւածներ, որ տարաբաղաբար մինչև այժմ ոչ մի չափ չէ տալիս նրան: Վաթսուսական թեմականներին Շուշում հիմնւած է եղել մի գրադարան-ընթերցարան,

որ իր ձոխութեամբ ժամանակին կովկասեան բոլոր գրադարաններէն աչքի ընկնող է եղել:

Շուշին ունի չորս հայ եկեղեցի և մի կոտանոց 3000 ծուխով: Կոտանոցում այժմ միայն հինգ կոյս կայ: Ժամանակին սրտեք դեր են կատարել հայ ընտանիքներում աղջկանց սովորեցնելով գրել-կարդալ: Սկեզեցիներէն մէկը—Ղազանչեցոյ եկեղեցին, հոյակապ է, Անիի մայր եկեղեցուն ձեւով, սրբատաշ քարից: Թիֆլիսի եկեղեցիներէն և ոչ մէկը նրա փառահեղութիւնը չունի:

Ղարաբաղի թիւը ունի մօտ 12,000 ծուխ, 204 եկեղեցի, 225 քահանայ, 219 գիւղ և բացի Շուշին, Նուխի քաղաքն էր: Թեմական դպրանոցն ունի երկու շինութիւն միմեանց հանդէպ, 6 դասարանով և 8 պատրաստականով, աշակերտների թիւը 599 է, տեղ չը լինելու պատճառով մի այլքան էլ դուրսն են մնում: Աշակերտներից 236-ը գիւղացիք են, թոշակատուները 380 հոգի են, իսկ 123 հոգի ձրի են սովորում և 96-ը որդեգիրներ են: Ուսուցչական խումբը՝ 17 վարժապետ և մի տեսուչ, հ. Բենիկ վարժապետ, որ դպրանոցը կրկին դրել է իր նախկին բաւ դիրքի մէջ և վայելում է համակրութիւն: Իսկույցի ծախսը 16-17000 ռ., որ շատ քիչ է և բարոյական պարտականութիւն կայ շատ միլիոնների տէր զարաբաղցիների վրայ, հնարաւորութիւն տալ ընդարձակելու դպրանոցը՝ դուրսը մնացած աշակերտներին ընդունելու և միանգամ ընդմիջող ապահովելու այդ բազմաչարչար հաստատութիւնը:

Օրիորդաց մի ուսումնարան կայ միայն, 313 աշակերտուհիներով, 8 վարժուհի, չորս դասարան, մի զուգընթաց և երկու պատրաստական: Ուսման տարեկան վճարը 15 ռ. այս դպրոցը պահուում է աշակերտուհիների ուսման վճարով և քաղաքի հաշուով: Աշակերտուհիների թիւը 1000-ից աւելի կը լինէր, բայց այստեղ էլ բնակարանի փոքրութիւնն է խոչընդոտան: Բէալական և քաղային դպրոցները իրանց գործը տանում են աջող և դարբաղցի հարուստներից մէկը Թիֆլիսաբնակ պ. Գր. Առաֆելեան 120,000 ռ. է յատկացրել Շուշում յատուկ չէք կառուցանելու բէալական դպրոցի համար: Իսկ քաղաքային համար թոյլատրւած է ժողովարարութիւն անել:

Ռուսաց շատ գոյութիլ եկեղեցին կառուցւած է քաղաքի ներքին մասում, թուրքերի թաղում, հէնց այնտեղ, ուր դարաբաղի խաները տանջում և կտրում էին հայերին, իսկ

Ղազանչեցոյ եկեղեցին Շուշում

քաղաքի վերի մասում, երեւանեան դռների մօտ, գորանոցն է, որ կառուցել է շուշեցի Յար. Հովսեփեանց իր հաշուով և նւիրել այն թագաւորին, որ ազատել է Ղարաբաղը մոլեռանդ պարսիկներից, ուր այժմ արձակ համարձակ դղանջում են հայ եկեղեցիներից: Ղազանչեցոյ եկեղեցին մէկը շինւած է նրա հօրեղբայր մահտաբ Բաբա Հովսեփեանցի հաշուով: (Կըշարունակի)

ՄԱՏԵՆԱՆՈՍՈՒԹԵԱՆ ՓՈՒՍԵՐԷՆ

Գորնան, երբ ստացել էինք մեր հանդուցեալ աշխատակից ռուս մանկական անւանի զբող Նիկոլայ Ալեքսանդրովիչ Սոլովիեւիչի մէջով այրուց իր ամուսնու առանձին գրքերով լոյս տեսած աշխատութիւնները, խոստացել էինք մեր ընթերցողներին ծանօթացնել և այդ գրքերի վրայ յարգելի տիկնոջ մակագրութիւնների հետ, որոնք բաւականաչափ դադարիտ են տալիս իւրաքանչիւր գրքի բովանդակութեան մասին: Այսօր կատարելով մեր խոստումը, ուրախ կը լինենք, եթէ այս մակագրութիւնները առիթ հանդիսանան՝ մեր տաղանդաւոր աշխատակցի սիրուն և օգտակար գրքերը մեծ ծաւալով մեր մէջ կարգադրելուն:

I

«ГЕРОИ» (ՀԵՐՈՍՆԵՐ)

Խորին յարգելի Տիգրան Յակովբեան Նազարեանին յիշատակ իր ընկեր-հեղինակի ԿՈՂ Եւգինեա Վաղդիմիրովնայից: 1902 թ. 30 մայիսի, Մոսկուայ:

Ասում են՝ երեխաներին ամենքն են սիրում, բայց լիովին գիտեն և հասկանում են նրանց ճշմարիտ նրանց սիրողները և ինքեանք սրտով մաքուրները, ինչպէս երեխաները, որոնցն է

«Աստծու արքայութիւնը». Այս գիրքը ակնյայտնի ազաւոյց է, որ հեղինակը լաւ էր ճանաչում երեխաներին և նրանց անկեղծ հերոսութիւնը և հերոսութիւնը չակերտների մէջ, այսինքն ի ցոյց մարդկան, ուռնցրած... Նրեխաները նոյն հասակաւորներն են, նրանց յատուկ է և՛ թուլութիւններ և՛ արժանաւորութիւններ, նրանց չափը կախուած է թէ նրանց բնական յատկութիւններից և թէ նրանց կրթութեան պայմաններից, չէ կարելի թագցնել նրանց պակասութիւնները: Եւ այս գրքի հեղինակը քնքուշ խօսքով ու բարեսիրտ ծիծաղով բարեբարապէս ազգում է երեխայական հոգիներ լրայ, ցոյց տալով ճշմարտաւէր հայելու մէջ նրանց պակասութիւնները և, դրանով հարկադրելով նրանց խորասուզւել ինքն իրան մէջ, ինքն իրանց մշակել:

II

ДРУЗЬЯ (ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ)

Առական սիրում են բոլոր ազգերի երեխաները, առականների մէջ է ամեն մի ազգի իմաստութիւնը. նրա անյիշալար ծիծաղը յիմարութեան վրայ, նրա յարգանքը՝ պէսի ամեն բարին, ճշմարիտ ազնիւը: Նիկոլայ Ալեքսանդրովիչը, որպէս իր հայրենիքի բարի գաւաի, առականների գրականութեան մէջ էլ գրեց իր լուսման: Այս առակը երեխաները շատ են սիրում և նա արագ է տարածւում. արդէն երեք տարւոյ ընթացքում 7-դ հրատարակութիւնն է լոյս տեսնում:

III

«БУДЬТЕ СЧАСТЛИВЫ»

(ԵՐՋԱՆԻԿ ԵՂԷՐ)

Բարոյագիտական հարցերի վերաբերեալ այս գրքովի—ծրագրի մէջ արաահասում է հեղինակի բոլոր բիւրեղանման՝ մաքուր հոգին, նրա հիմնական հայեացքները կեանքի վրայ, կարծում եւ և Ձեր հոգին, որ կարող է մօտ և մոտերիմ լինել միմիայն սրտակից հոգու հետ, կը դառնի այստեղ իր համար շատ հոգեկան կերակուր, շատ պատասխան թանկագին հարցերի:

(Կըշարունակի)

Ս Ո Ւ Ր Հ Ա Ն Դ Ա Կ

Ղզլար. Ա. Ղ. Ո՛չ, չենք ստացել Գերեզ-մանոցում յօդածը:

Թիֆլիս. Բ. Բ. Եթէ հետաքրքրում էք, կարող էք տեսնել անձամբ, իսկ եթէ անկարող էք, այդ մեր մեղքն է:

Գանձակ. Վ. Մ. Երբ պատրաստ կըլինին կուզարկենք և ձեզ:

Ղզլար. Տ. Գ. Մ. Ուզարկել ենք ձեր բոլոր պահանջները. ուշացնելու պատճառը մենք չենք, ժամանակին յանձնած է եղել վաճառանոցին, բայց ուշացրել են, վերցրինք և ուզարկեցինք ձեզ, պատժիրած կապոցով:

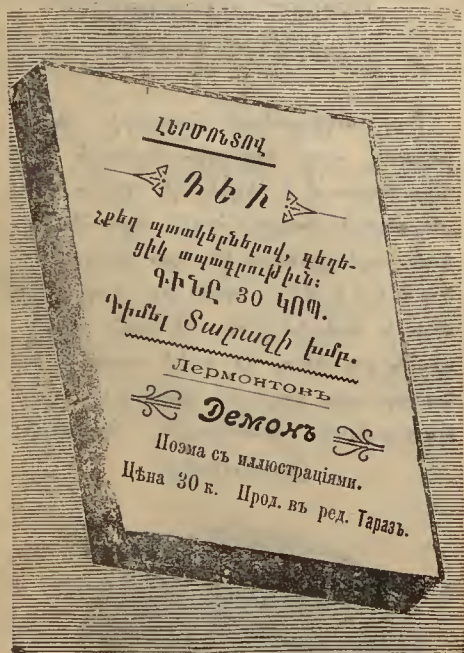
Ն. Նախիջևան. Օ. Տ. Ս. 2եր յանձնարարութեան համաձայն վաղուց ուզարկած է **Н. М. Михайловский**-ի գրավաճառանոցին **V-րդ դարը Հայաստանում** պատկերը **Ս. Հովհաննիսյան** ուսումնարանի համար, սակայն մինչև այժմ այդ գրավաճառանոցը պատրից չէ ստացել այդ պատկերը: Բարեհաճեցէք կարգադրել:

Բագու. Ա. Ղ. Դեկտեմբ. 19-ին Գր. Արծրունու մահւան տառնամեակին վերջապէս դուրս է նրա գերեզմանին մահարձան: Թէև Մշակի խմբագրութիւնը մեր բազմիցս հարցին ուղղակի չը պատասխանեց, այնուամենայնիւ զգաց, որ պարտաւոր է բաւարարութիւն տալ մեր և մեզ հետ շատ շատերի իրաւացի պահանջին: Ուրախ ենք մենք կրկնակի, որովհետև այժմ Մշակի խմբագիր պ. Աղ. Քալանթար ամբողջովին իր վրայ առնելով ամբողջ տարով Մշակի ղեկավարութիւնը, կը ջանայ վերականգնել այդ թերթի իսկական դիրքն ու կոչումը:

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

Տիգրան Նազարեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

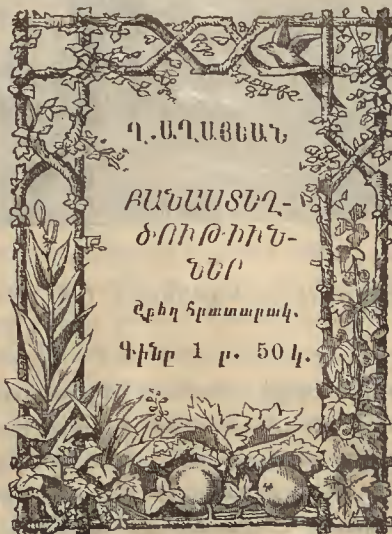
Շարունակում է 1902 թվի

բաժանագրագրութիւնը

ԱՂԲԻԻՐ պատկերազ. ամսագրի **Տարեկան գինը 3 ր.**

V-րդ ոսկեղէն դարը Հայաստանում չքնադ մեծադիր պատկերով 4 ր. 50 կ.

Հասցէն՝ *Тифл. ред. жур. АГБЮРЪ*

ԸՌԴՋԻՆ ՄԱՍՆԱԴՈՐ ՀԻՌՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Գուկիա, Վօրօնցովի արձանի հոնդկա)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից,

առաւօտները՝

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12 ժ. վերաբուժութեան, վնասէրական (սիֆիլիս) և միզուտու. հիւանդ.

Կ. Մ. Զիկովանի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային

Կ. Բ. Գգելիեւ—12—1 ժ. սկզբի, բժի և կոկորդի հ.

Զ. Բ. Բարանասեան—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.

Ա. Պ. Կարապետեան—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Երեկոները՝

Ն. Ն. Ռոսսամբէկով—5—6 ժ. վերաբուժութեան և մորթու հ.

Ա. Ե. Եսակովսկի—6—7 ժ. նեւաղային (երեխայոց), վնասէր. և մորթու չք.

Գ. Ա. Թաւրիանեան—7—7½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Բ. Ա. Նաւասարդեան—7½—8 ժ. վնասէր 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Օ. Տ. Առւանդիսկի—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. գիմն. 1—1 ժ.

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ **ՆԻՒԱՍԱՐԴԵԱՆ**

Ծ Ե Ր Ե Ն Ց

ԵՐԿՈՒՆԵՐ IX-ՐԴ ԴԱՐՈՒ

ՎԵՊ ՍԱՍՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Հեղակի պատկերով, կենսագրութիւն

Գինը 2 րուր:

Շէեղ, մախուր, չափաւոր գներով
հիւրանոց Բերլինում

Hotél New-Iork

(Frieder. Wilh. Schulze)

Friedrich-Str. 136, **Նագիւ 2 րոպէ** Bahnhof. Friedr. Str. **Կենդրոնական կայարանից,** կամուրջի վրայ:

Աւելի քան 60 սենեակ 80 մահճակալով ընտանիքների համար: Առանձին սալօններ, սեղանատներ: Մի մարդով ԱՌԱՏ ՆԱԽԱՏԵՂ (սուրճ, օգոյտայ, քէյ, կարագ, մեղր, պանիր, մսւրաբաներ և զանազան քիււածք): Սննդակներ 2—15 մարդ օրը, շաբթով զեղումս: 0—5

ՊԱՐՈՅՐ ՀԱՅԿԱՋԵ

Ե Ի

Մ Ո Վ Ս Է Ս Խ Ո Ր Ե Ն Ա Յ Ի

Նկար Գ. Բաշինջադեանի:

Գինը 50 կոպ.

Դիմել Աղբիւրի խմբագրութեան:

ԱՂԲԻՐ-ՏԱՐԱԶԻ

խմբագրութեան գրասենեակում
վաճառում են.

Յիսուս խաչակիր մեծադիր
պատկեր . . . 3 ր. » կ.
Միք. Նալբանդեան 1 ր. » կ.
բտաշէս հայոց թագ.
մուտքը ի Հոռոմ. . . » 50 կ,
Իֆիգենիա (մեծադիր) 3 ր. » կ.

ԱԼԲՈՄ-ԱԼՄԱՆԱԽ

Ազգային և ժամանակակից գործիչների և տեսարանների 101 պատկերներ, գինը 2 ր.
Հասցէն՝ *Тифлисъ, редакция «АГБЮРЪ».*

Տարազի սոյն №-ի հետ էլ ուղարկում ենք մեր բոլոր բաժանորդներին **ռուս-ֆրանս. «Проводникъ»** ընկերութեան յայտարարութիւնը: